

ПРЕЗИДЕНТ ПІДКРЕСЛЮЄ СИЛУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛОТИ

БЕТЕСДА (Меріленд). — Президент Рузвельт вголосив з нагоди посвячення великого шпиталю американської флотії в Бетесда, Мд., промову і в ній підкреслив силу американської флотії. Вороги Злучених Держав Америки, говорив президент, в кількох місяцях після нападу на Перл Гарбер, іронічно питає: де знаходиться американська флотія? Тепер по боях на Коралевім морі, біля Мидвей і біля Соломонових островів вони вже знають де є американська флотія і більше не питаються. Сила американської флотії, говорив президент, постійно росте. Вона завдає чимраз сильніші удари ворогам Америки на всіх морях, зокрема на Тихому океані, та по-цім боці — на Атлантичським.

150 КОРАБЛІВ В ОДНІЙ ДНІ.

ВАШІНґТОН. — Американська флотія відсвяткує День Праці в той спосіб, що започаткує того дня будову багатьох нових кораблів, як теж того дня спустить на воду чимало укинених кораблів. Всіх кораблів, що мають започаткувати, або спустити на воду цього дня має бути рівно 150. Ці свята відбуватимуться під гаслами: „Свобідні робітники мають перевагу над поневоленими робітниками“.

СЕНАТСЬКИЙ КОМІТЕТ УХВАЛИВ НОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ЗАКОН.

ВАШІНґТОН. — Сенатський фінансовий комітет більшістю голосів ухвалив новий податковий закон, який відкинув чимало рекомендацій, пороблених департаментом фінансів, а улюбив деякі точки, що їх ухвалила вже перед тим палата представників. Серед ухвалених точок є стопа плачення податків, що пересічно має в 45%, а від корпорацій найвище 80% від їхнього прибутку. Також одобрено сотків звороту з цього заплаченого податку. Сенат фінансів хотів ухвалити, щоб найвища границя податків була 90% від високих корпораційних приходів.

ЗАКЛИК ДО ТИХ, ШО ХОЧУТЬ ПЕРЕНЕСИТИСЬ НА НОВЕ ПОМЕШКАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Представник ньюйорських перевізних компаній заявив, що всі ті родини, котрі задумують перенестись на нове помешкання з першим листопадом, повинні вже тепер це зробити, інакше вони готові зовсім не перенестись. З огляду на війну і брак робітників, компанії не можуть давати такої обслуги, як давали колись. Вони не будуть всіли виконати тих замовлень, котрі звичайно в цей сезон зміни помешкань приходять. Тому краще з тим порішити завчасу.

ЗДЕРЖАТИСЬ З ПОЇЗДКАМИ НА ЛЕЙБОР ДЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія закликав людей, щоб вони здержувались із звичкою вибиратись на Лейбор Дей десь в дорогу. Транспортної лінії внаслідок війни дуже перетяжені. Внаслідок газолінових обмежень тепер залізничі загалом більше перевозять людей, ніж колись. Якщоб всі ті люди, що колись на Лейбор Дей десь виїздили автом, залізницею і автобусами, хотіли тепер десь виїхати, це було б неможливо їх усіх помістити на залізницях.

ФІЛЬМОВІ ЗІРКИ В КАМПАНІЇ БОНДІВ.

ВАШІНґТОН. — Фільмові зірки Галівуду розпочали свою кампанію за купу військових бондів. Вони обіцяли за купити бондів на один біллон доларів. Кожне місто, котре обіцяє, що в той день прибуття туди галівудських зірок за купити на один мільон доларів військових бондів, може мати ту приємність угостувати тих зірок. Перше своє публічне віче вони влаштували в Вашингтоні. Серед тих зірок є майже всі найвищі.

ЗАКИД ЗРАДИ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяглих узнала винуватим зради держави Джозефа Крамера, котрий помагав одному з німецьких саботажників, Тілеві, що вже покараний смертю. Над Крамером ще відбудеться детальна розправа. Крамер заявив, що він не почувається до вини. Все, що він зробив, це — угостив Тіля, котрий був його давнім приятелем. Але слідчі чинники мають докази, що Крамер помагав саботажникам в їх злочинній роботі.

СКАНДАЛ В БЮРАХ ПОДРУЖНИХ МЕТРИК.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Гарландс заявив, що деякі ньюйорські бюро метрик шлюбів завели в себе звичай хабарництва і жадають від подружних пар дарунків від 50 центів до п'яти доларів. Гарландс назвав п'ятьох директорів таких бюр. Ті з черги відперлись від вини і сказали, що про ті хабарі нічого не знають.

Очищення Заливу Мілн з Японців

ГОЛОВНА АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Головна квартира ген. МакАртура подала до відома, що бої з японцями над берегом в заливі Мілн, що лежить на півдальше висуненім розі великого острова Нової Гвінеї, звелось до очищення цього побережжя з японських розбитків. Невдача нападу японців на це побережжя, шліковита. Війська Об'єднаних Держав, серед яких є американські і австралійські відділи, знищили на цім відтинку японців, взяли також в полон три японські повзи. Ті околиці, загалом, не надаються для війни повзями, бо вони або гористі, або багністі. Японці взяли ті повзи на всякий випадок й опісля, атікаючи, їх залишили.

КАРТКИ НА МЯСО ЗАЧНУТЬСЯ ЗА ЧОТИРИ МІСЯЦІ

ВАШІНґТОН. — Секретар хліборобства, Клод Викард, заявив, що пайкування мяса в Америці зачнеться за чотири місяці і на кожен особу припаде по два і пів фунта мяса тижнево. Та порція мяса буде зовсім вистарчальною, бо в роках від 1930 до 1941 люди в Америці пересічно споживали по два і пів фунта мяса на особу тижнево. Тепершні засоби мяса в Америці є більш, ніж колинебудь в історії Америки. Але війна збільшила запотребування: треба мясо слати в заморські краї, як теж в самій Америці, внаслідок більших заробітків, звязаних з війною, люди почали споживати більшу кількість мяса. Продукція мяса цього року вніситиме 27 біллонів фунтів і це є рекордове число. Але обчислення показують, що, не звертаючи уваги на те число, забракне три білліони фунтів мяса. Цей брак буде шляхом карточок рівномірно розділений поміж осіб і поміж всі території.

ВЧЕНІ ЛЮДИ ПРИЗНАЮТЬ, ШО ВОНИ ЗБАЛАМУЧЕНІ

НЮ ЙОРК. — На Колумбійським університеті в Ню Йорку розпочали свою третю річну конвенцію вчені, котрі організувались були на те, щоб прояснювати в світі ріжні суспільно-наукові явища та в той спосіб викликати в світі порозуміння. На цій конференції вони ствердили, що замішання існує серед них самих, зокрема серед ріжних наукових галузей. Це замішання є відбитком нинішніх часів. Ці вчені рішили запросити до своїх нарад також суспільних провідників, щоб ті помогли їм розв'язувати ріжні запутані проблеми. Найголовніше, говорять ті вчені, щоб знайти інструмент і цілу систему, при помочи якої можна було б усувати непорозуміння і прояснювати ситуацію.

Совети Далі Ставлять Сильний Опір, а під Ржевом Наступають

НАМАГАЮТЬСЯ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ ЗДОБУТИ СТАЛІНГРАД І ВИДАЮТЬ ЩОРАЗ СІЛЬШІ СИЛИ. Совети признають, що під Котельниковом вдалось нацистським частинам по-важких втратах дещо посунутись вперед. Це мабуть те місце, про яке кажеться в німецькій комунікаті, що німецькі війська є вже віддалені на 15 миль від Сталінграду. Зате під Клецьковою советські війська пішли дещо вперед. Значить, що під Сталінградом Совети ставлять далі опір. Знову під Ржевом мають очевидні успіхи. Та боротьба ще далі ведеться на вулицях міста.

РОМЕЛЬ РОЗПОЧАВ ОФЕНЗИВУ

ЛОНДОН. — Можливо, що в найближчих днях увага світа буде звернена на те, що діється на фронті в Єгипті. Виходить, що ген. Ромель починає наступати. Значить іти в напрямі на Александрію, британську морську базу на Середземному морі. Наразі можна говорити тільки про невеличкі удари на полудневому крилі. Та ледви, чи Ромелеві вдасться щось досягнути, бо аліантські сили скріпились, між іншим, теж і американськими військами. Кажуть, що німці стараються в тому самому часі здобути Сталінград і наступати на Александрію. Нема сумніву, що ген. Ромель стрінеється тепер відразу з сильною відправою, бо Аліанти приготували на ті його пляни.

БУДУТЬ ЇСТИ ВКУПІ З СПІЛЬНИХ КУХОНЬ

СТОКГОЛЬМ. — Шо в Німеччині вже є харчева криза, видно найкраще по тому, що приходиться нацистам вводити таке, чого вони дуже боялись з огляду на психологічний поганний вплив на цілий загаль. Це комунальні кухні. Отже рішено, що тепер у всій війсьній продукції й по малих громадах будуть спільно варити в спільних польових кухнях і спільно їсти.

В КИТАЮ ДОБРЕ БЮТЬ ЯПОНЦІВ

ЧУНГКІНГ. — День за днем надходять з Китаю з усіх фронтів самі добрі вісти, бо виходить, що в скорому часі японці втратять в провінції Чукіанг усі свої повітряні бази.

ЗА СКРИТИМИ ВОРОЖИМИ СТІЛЬЦЯМИ. — Американські маринари з набитими на кріси багнетами підходять уважно до гайку пальмових дерев на острові Гвадальканал (у групі Соломонових островів), шукаючи за скритими японськими стрільцями. Більшість японців відступила в гори, але лише маринари поачли вступити в острілювання острова, аби облекшити собі заняття острова.

АМЕРИКА ЗАВАЖУЄ НА ВІЙНІ І ЗАВАЖИТЬ ЩЕ БІЛЬШЕ ПО ВІЙНІ, КАЖУТЬ В ЄВРОПІ

БЕРН (Швайцарія). — Четвертий рік війни приймають політичні кола в Швайцарії в такий спосіб, що найважливішою подією являється тепер те, що вже є американські війська на всіх фронтах світу. Це, кажуть вони, є найважливішою подією від 1. вересня 1939 року, себто від того дня, коли Гітлер напав на Польщу. Далі важною подією є рейд на Діеп, бо він вказує наглядно, чого треба Європі надіятись в найближчій будучині. „Бліцкриг“ уже втратив на своїм динамізмі, бо, наприклад, рік тому німці стояли під Ржевом і нині далі там стоять. Военні матеріали зачинають відгравати щораз більшу роль. І засоби поживи. Це знову вказує на велике значіння тої обставини, що Злучені Держави є по стороні Об'єднаних Держав, а проти Осі. Та, кажуть в Європі, властиве значіння Злучених Держав виявляється доперва при мирній конференції й по війні. І то вже хочби з цього боку, що ціла Європа буде голодувати і треба буде її заосмортювати харчами, одягом, тощо.

ЗАПОВІДАЮТЬ СХОДИНИ ГІТЛЕРА З МУСОЛІНІЕМ.

ЛОНДОН. — Вважають за певне, що в скорому часі Мусоліні відвідає Гітлера на советському фронті, щоб обговорити дальші пляни військової акції. Та, як кажуть, Мусоліні буде жалуватись на спосіб, в який вживається італійських воєнків у боротьбі з Советами. Але властивим предметом його розмов буде те, що італійський загаль недовололений з того, що Італія малаб дістати по війні. Каже, що те, що приобіцюють Італії, є замало.

ЕКОНОМІЧНА ПОРАЗКА ЯПОНЦІВ

ТЕ, ЯК ЖИВЕТЬСЯ НАРОДАМ І КРАЯМ, ШО ОПІНИЛИСЬ ПІД ЯПОНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ. Отже не добре, а це головню тому, що нема ніякого збуту на сирівці, які ті краї продукують, ні нема довозу поживи до тих країв, що її потребують. Филиппини, наприклад, продукували на 550,000 акрах цукор, а ця продукція давала можливість зарібків для трьох мільонів людей. Тепер нема ніякого збуту на цей цукор, що його давніше забирали Злучені Держави. Тайленд не може дістати з заграниці ніяких продуктів. Мусять міняти риж за бавовну. Бурма має повню риж, та може вивести до Індії, як це бувало. Маляя голодує, а Голяндська Індія має запаси цини, чаю, кави, цукру і тютюну, а нема де цього збувати. Ось це є причини, чому крахує ось те „добро“, яке заповідала Японія, коли займала азійські краї.

ХОТІЛИБ МАТИ ФРАНЦІЮ ЦІЛКОВИТО ЗА СОБОЮ.

ВІШІ. — Представник нацистського уряду заявив без обиняків, що Німеччина хоче, щоб Франція станула по стороні Осі в такий спосіб, як станули Злучені Держави по стороні Об'єднаних Держав. Це каже він, „збалансувалоб“ поміч Америки Аліантам.

АМЕРИКАНСЬКА МІСІЯ В СОВЕТАХ.

МОСКВА. — Прибув сюди полк. Альва Гарвей враз з п'ятьома іншими американськими офіцерами. Всі вони стануть членами американської військової місії, на чолі якої стоїть ген. Брелі. Завданням місії є улегчувати доставу військових матеріалів з Америки до СССР.

ВІДГРОЖУЮТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКИМ ЧАСТИНАМ.

БЕЛФАСТ (Північна Ірландія). — Може прийти до нових конфліктів через нову акцію Ірландської Республіканської Армії, яка є незаконною, а якої членів порозкидували між американськими частинами летючки, в яких заповідають, що пороблять кроки, щоб американська армія опустила Ірландію. Це ніби тому, що американці прийшли до Ірландії „не питаючи ірландського народу, чи на те згодиться“. Ця підпольна ірландська організація є „поза законом“, не тільки в Північній Ірландії, що є під Англією, але й в властивій ірландській республіці. Надіються клопотів ще й тому, що мається виконати засуд смерті на одному з шістьох членів цієї революційної організації за вбиття полісмена. Іншим даровано кару смерті.

НА ДАВНУ НУТУ.

БЕРН. — Взиваючи німецький нарід до нових жертв з нагоди нової зимової допомогової кампанії, Гітлер заявив, що Німеччина бореться, щоб не стати жертвою „большевицького варварства і жидівсько-англьо-саксонського капіталістичного визиску“. Всього час атакував „міжнародного жиди як апостола большевизму і пліюткратії“. Позатим не було в мові нічого нового.

„Лист до Українців в Америці“

(Докінчення з сторони 2-го)

це вже неаби що. Бо ось. Постишев був висланий в Україну, щоб знищити „гидких ворогів народу“. Але, як зникло тих „ворогів“ кільканадцять тисяч, а поети зачали за ті заслуги випускати в честь Постишева вірші та вихвалити під небеса його писання, то нагло Постишев понав у неласку. І, як це в СРСР бувало, зачалося каяття у письменників, що „піддалися тій „чумі“, себто Постишеву, як це вивиняв Микитенко. Каяття не минуло й Рильського. А то через те, що як він написав пісню про Сталіна, то прийшов до нього Сенченко (що тоді, як пише В. Дорошенко, ще не був „ворогом народу“) і вимагав написати ще й пісню про Постишева. Рильський написав і, як пише „Літературна Газета“ мусів потім за те каятися, але на своє виправдання подав, що „це кадіня фіміяму зо мною поділяла дуже багато товаришів, отже я не був у своїй помилці якимось винятком“.

Прийшлося добре витерпіти Рильському ще й за таку неосторожність, що в одній з своїх поезій він згадав за дві дні „небезпечні“ барви: жовту і блакитну. Через те, як читаємо в „Літературній Газеті“ ч. 37 з 1937 року, Рильський став „жовтоблакитником“, „петлюривцем“ і „неспійманим злочинцем“. А все через те, що жив у вірші такої фрази: „Гей, поля жовтіють і синіє небо“. Про це була балака на зборах київських письменників і говорив про це сам Рильський. Він себе вратував, бо це не був же такий сильний закид, як от Дніпропетровським українським письменникам, яким якийсь Альбертин закинув, що вони „пропагували відірв України від Радянського Союзу“ та ще казали, що „російським письменникам місце в Москві“. Та проте ті жовто-блакитні кольори, що так припадково, але неосторожно попалися у вірші, заставили Рильського на згаданих зборах відкритися цілковито колишніх своїх писань і колишніх друзів. Каючись у своїх гріхах, він говорив: „Хіба ж варто було бити Рукавиці“.

Мене тепер ясно, що мої колишні „парнаські“ тенденції були не тільки естетичні, а й ішли на пожиток ворогам народу, які хотіли використати в своїх брудних цілях оці моменти спогляданих настроїв. Варта було бити Рильського і тоді, коли він став у творчості в основному на правильний шлях, але в особистих знайомствах, всежтаки не зміг знайти справжньої радянської дороги, справжніх життєвих, а не тільки літературних попутників“.

Голоси Засланців з Сибіру

Через Польський Червоний Хрест в Лондоні переслано листа, що його переслала польська амбасада в Москві, який вона одержала до вислання до Злучених Держав і „Свободи“ від пані Дарії Старосольської, жінки д-ра Володимира Старосольського, українського соціолога, члена Української Соціал-Демократичної Партії й визначного українського суспільного діяча, що був в останніх роках польської влади у Галичині адвокатом у Львові, відомим ще й з знаменитих оборон українських політичних в'язнів. Советська влада заслала його з родиною на Сибір, в Казахстан.

Дослівний текст листа, що перейшов британську цензуру, є такий:

Високоповажаний Пане Докторе!

Користаю з нагоди і передаю листа, щоб Вас повідомити про те, де ми, що з нами, та яке наше неминуче будуче.

Живемо серед страшних снігів, морозів і вітрів. Поза капустою, картоплею і дуже дорогою мукою тут нічого дістати не можна.

Досі люди мали річі і продавали їх чи міняли, та тепер усе вже кінчається. У одних скорше, у других пізніше.

Але й те каяття ще не дуже задовольняло „власть імущих“. Всетакі Рильський не опинився на лісті „ворогів народу“, хоч на тій лісті, в 1937 році, нацист В. Дорошенко на підставі „Літературної Газети“ (числа від 16-48) призвичаює ось таких тодішніх українських радянських письменників: Антоненко-Давидович, Булатович, Голованівський, Остап Вишня („шипун“), Влизько, Грудина, Дикий, Дмитренко, Епик, Зеров, Йогансин, Йосипчук, Ірчан („провокація“), А. Ключа, Коваленко, Колесник, Коржак, Костенко, Кулик, Маловічко, Мельник, Пятяк, Підмогильний, В. Поліщук („запеклий ворог народу“), Полторацький, Пронь, Саченко, Світальський, Семенко, Сенченко, Сукачов, Сухоно-Хоменко, Ткаченко, Ткачук, З. Тулуб, П. Филипович, Фомин, Чекурний, Чигирин, Шабельовський.

Це не всі, пише Дорошенко, бо ще треба додати й Г. Голоскевича, Ол. Дорошкевича й багато, багато інших...

IV.

Пошто про це нагадуємо? Просто тому, що з Советів хтось звернувся „до українців в Америці“. Якби були звернулись тільки до большевиків, то нас це не обходило, бо знаємо цину тому, що перейшло комуністичну цензуру. Знаємо, що та цензура визнає тільки одну думку, що визнає поза Советами є зле й вноді є що критикувати, але говорити про якусь кривду в СРСР — не можливо. З цим ми не згодні, бо ми є вільні люди і вживаємо свободи на те, щоб лихо викривати і помагати його усувати. І пішли ми до війни за те, щоб поставити кращий світ ніж той, що був до цієї війни. А в тому краємому світі мусить бути знищене те гітлерівське нацистство, під яким тепер мучиться український нарід, але й не може бути повороту до давних нацистів. Націзм мусить зникнути з української землі! Але разом з тим український нарід не може бути заставлений у вільний світ терпіння від якоїсь іншої чуми, перш ніж він побачить „синіє“ небо.

Ось таке певно сказав би нам і Іван Франко, якийби тепер жив і уважав за потрібне вислати листа до американських українців. І тому ось такого листа від Франка усі ми читали б і усі ми раділи б, що його дістали. А так, то радується ним тут ті, що хотіли навіть тут в Америці судити нас за оборону жовто-блакитного прапора, як судили Рильського в Києві за те, що українські поля „жовтіють“, а українське небо „синіє“...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Зібрано вже поверх 7,000 доларів на фонд ЮСО.

Українські організації міста Нью Йорку, що входять в склад Української Дивізії ЮСО, зложили до 26. серпня включно поверх 7,000 доларів на фонд ЮСО, змагаючи до виконання квоти в 12,000 доларів, котрі наложено на українців Великого Нью Йорку. Таке заявив гром. П. Стасюк, касієр Української Дивізії, на засіданні Ширшого Комітету Української Дивізії, що відбулося в Укр. Дем. Клубі дня 26. серпня.

З цієї суми зібрав 1,400 доларів через радіо-годину громадян Задорський, 1,000 доларів зложив Український Комітет, що існує при відділах Українсько-Американської Секції М. Р. Ордену і Ліги Американських Українців, а решту зложили поодинокі відділи різних організацій, незалежні товариства, парохії й окремі особи.

Касієр Української Дивізії дав присутнім представникам відділів обширний звіт про кожний окремий відділ, що зложив гроші на фонд ЮСО, а також про всі відділи, що належать до тієї чи іншої центральної організації. Як відомо, кожний відділ мав відповідну квоту до зібрання, що рівнялась приблизно 2 доларам на члена.

Дотепер виконання квоти окремими організаціями представляється так: відділи Українського Народного Союзу зложили 1,028 доларів, відділи Укр.-Амер. Секції Ордену зложили 788 дол., відділи Союзу Українок зложили 490 дол.; відділи Українського Родного Союзу зложили 439 дол.; відділи ДІ і Американських Українців зложили 336 дол.; відділи „Провидіння“ зложили 101 дол. До цього ще треба додати: згаданий Український Комітет \$1,000 і такі окремі незалежні Товариства як „Провісник“ і „Буковина“, що зложили по 200 доларів.

Гром. О. Ревюк, президент Комітету Української Дивізії ЮСО, пояснив присутнім делегатам від відділів, що після того, як будуть зібрані всі купонові книжочки, до всіх українських газет буде поданий повний звіт, де буде визначено працю кожної окремої організації, кожного окремого товариства, а також будуть визначені організації, котрі нічим не причинились до збірки, хоч їх до цього накликувало.

Предсідник осудив всіх тих, котрі на початку кампанії заявляли, що це „фантазія“, коли хто думає зібрати 12,000

доларів, заявляючи, що збірка 7,000 доларів не є ніякою фантазією, а цілком реальним фактом.

Кампанія збірки грошей на купонові книжочки закінчилася і такі вже повинні були бути звернені до касієра п. П. Стасюка. Остаточна кампанія Української Дивізії ЮСО буде завершена великим концертом, з багатою концертною програмою. Концерт відбувається в неділю, 20-го вересня, в 3-тій год. пополудні, в Вашингтон Ірвінг гай скул. Комітет вирішив звернутися з проханням до всіх українських організацій Великого Нью Йорку, щоб у той день не влаштовували ніяких підприємств і цим самим допомогли для успіху концерту на фонд ЮСО.

Рівночасно вирішено продовжити працю по всіх організаціях в збірці добровільних фондів аж до 20-го вересня. До того дня всі відділи повинні переводити збірки на фонд ЮСО на зборах членів, на підприємствах, жертвувати з відділових кас, а особливо повинні це робити ті організації, які дотепер ще нічого не зложили на фонд ЮСО, або дуже мало.

Далі п. О. Ревюк і п. П. Стасюк закликали всіх присутніх, щоб широким взятися по своїх організаціях за продаж тикетів на концерт. За всі продані тикети кожний відділ дістане кредит на свою квоту. Успішний концерт, як рівнож праця за дальшу збірку грошей по відділах до 20-го вересня, допоможуть американським українцям Великого Нью Йорку зібрати призначену на них квоту 12,000 доларів.

Представники відділів, що були присутні на зборах Комітету, забрали в той вечір біля 1,400 тикетів на концерт до розпродажу серед своїх членів.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З забави на Червоний Хрест.

Оноді говорила мені одна мати, яка виховала кількох синів, а сама опинилася в Америці, що думками своїми кождої лани буває від Кавказу аж по бразильські праліси, бо діти її там розбрились. І де нині тих українських дітей нема? Є вони у кожній частині світа, на кождім морю та служать під ріжними прапорами. Найбільше трагічним є те, що у теперішній війні нераз прийдє стати братови проти брата, як це було у попередній війні на російським фронті. Одно певним є, а то це, що найбільше шасливими є ті, котрі стоять під зніздистим на-

шим прапором та борються за свободу і волю не лиш своєї дорожї вітчизни, але і після слів нашого президента, за свободу всього людства. Тих є споре число, яких і зчислити не можна. Кожного дня відходять наші хлопці у всіх місцевостях до військової служби.

Дня 24. липня українська громада на Френкфорд біля Філядельфії прощала одного з поміж себе, який по укінченню вищої школи вступив до бровольцем до війська. Прощали Олексю Сороку, сина Івана і Анни Сороки ст. Іван Сорока довголітній мешканець Філядельфії, знаний нашому громадянству як її діяльний член. Є він довголітнім представником відділу 339 У. Н. Союзу, Бр. св. Василія, як рівнож був більше разів делегатом на конвенції У. Н. Союзу. Син його Олекса є членом У. Н. Союзу від дитинства та рівнож був діяльним членом місцевої молоді. Скінчив він Френкфорд Гайскул і 12. січня б. р. зголосився до війська. По укінченню старшинської школи одержав рангу другого лейтенанта, а 20 липня відвідав він родичів. Коли про це довідалися члени Українсько-Американського Горожанського Клубу на Френкфорд, то зішлись і уладили своєму Олексі прийняття і прощання.

Забавою займався п. Матвій Шанайда, а проводив нею п. Михайло Грамляк. В часі забави складала свої побажання багато із гостей. Промовляли: п. Радинський, Іван Сорока мол., Степан Слободяний, Федина, Теодор Липка і інші, бажаючи молодому старшині, який має всього 19 літ, доброго повождження і шасливого повороту до родини. В часі забави п. Т. Радинський заявив збірку, з якої куплено фонд за \$25 для згаданого старшини, а \$14.75 передано до українського відділу Америк. Червоного Хреста. Жертви зложили: С. Слободяний, М. Шанайда, О. Мельник, Грамляк, Радинський, Божик, І. Сорока мол., Куничка, Мушниця, К. Кушника, Дулеба, Липка, пані Шанайда, Сорока, Омелян, М. Кобель і родина.

Присутні родичі подякували членам Укр. Амер. Горожанського Клубу на Френкфорд за несподіванку уладжену їх синові, а гості, бажаючи шасті Олексі, закінчили забаву.

С. Слободяний.

В ІНДІ ДАЛИ НЕСПОКІЙНО.

БОМБАЙ (Індія). — Недалеко Делі, на полудні, поліція стріляла до товпи з 200 осіб. Є 9 осіб вбитих. В Бомбаю розігнано товпи і пороблено арешти. Пороблено трус в хаті Негру і забрано матеріали, зв'язані з справою „ласниного опору“.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНИ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ГЕН. ГР. ЖУКОВ, російський стратегі, що кермує офензивою під Москвою.

ВИШКІЛ ПЕРЕВОЖЕНИХ ПОВІТРЯМ ЧАСТИН

Командант повітряних сил армії, генерал Генрі Г. Арнолд, проголосив, що приспінено організацію боєвих загонів, які будуть перевозити повітрям при допомозі безмоторових літаків.

„Пілоты безмоторових літаків (глайдер пайлоти) та перевозити повітрям загони становитимуть чолу наступу“ — казав генерал Арнолд. „Значіння тих швидко рухомих частин незвичайне. Вони будуть вповні самовистарчальні і вояків, лаштунків та постачання будуть перевозити повітрям. Їх вишколюється для несподіваних ударів на ворога, там, де він для цього як найменше приготований.“

„Ясно, що не можна розкривати деталей щодо величини, складу, тактики й завдань тих загонів, та де й коли їх будуть вживати. Однак вже тепер можна сказати, що американські загони, перевезені повітрям, вкінці переви-

промислові середники, а крім того механічне знання і боеву зручність в такій кількості і мірі, що можемо створити таку летючу боеву силу, якій держави Осі в ніякому разі не зможуть дорівняти“.

В зв'язку з тим почалося масове будівництво безмоторових літаків. Прикладом зросту того нового промислу може бути величезна фабрика, що вироста майже за одну ніч серед кукурузних ланів середнього Заходу. Її збудовано за 30 днів. Це одна з трьох великих фабрик, що будуть будувати безмоторові літаки у величезних кількостях.

Це вказує також, у якому напрямку розвивається майбутня наступова тактика американського війська. Від часу як німці зайняли грецький острів Крету при допомозі військ, підвезених на безмоторових літаках, американський штаб поважно приглянувся військовим можливостям тих „повітряних барж“. Факт, що три великі компанії займаються продукцією глайдерів, вказує, що Злучені Держави приготовлюються до загальної і рішучої офензиви.

Будова безмоторових літаків відносно легка і дешева. Коли зіставити разом цю дешевість з фактом, що на будову безмоторових літаків буде видано мільйони доларів, то це покаже, що військова команда задумує заосмортитися у дуже поважне число тих апаратів.

В сотнях безмоторових літаків тисячі американських вояків зможуть піднятися в повітря. Моторові літаки затягнуть їх у різні частини світа, де місцеві повстанці-патріоти будуть на них чекати. Відчепившись від своїх аеропланів, безмоторові літаки безшумно спустяться на землю далеко в тилу прибережних чи фронтових укріплень ворога, щоб атакувати з за-

ення і ударної сили все, що світ дотепер бачив. Ми маємо засоби, матеріали, топливо для боротьби з тиранією.

РАЙТЕ СВОЇХ ІЗНЕСМЕНІВ

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, виповнити оцей бланкет, подіючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи“.

Число відділу

Ім'я й назвище

Стара адреса

Нова адреса

Пошта

ДЛЯ ПІЗНАННЯ УКРАЇНИ

в часах великих суспільних і національних переворотів
НЕМА КРАЩОЇ КНИЖКИ, ЯК ІСТОРІЯ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ.

Про ту важку епоху самостійної української
козацької республіки

пише

відомий ЮРІЙ ВЕРНАДСЬКИЙ,
професор історії в Єйльському університеті,
в англійській книжці, що власне появилася друком
з друкарні Єйльської Університетської Преси,
накладом Українського Народного Союзу, під нагол.:
BOHDAN

NETMAN OF UKRAINE

150 СТОРІН. ПОРТРЕТИ І ІЛЮСТРАЦІЇ. ЦІНА \$2.50

ДЛЯ ЗАМОВЛЕННЯ, проситись витягти цей купон на кропкованій лінійці й вислати виповнений до книгарні „Свободи“:

„СВОБОДА“, Р. О. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут _____ доларів моні-ордером (чеком) і прошу

вислати мені _____ примірників книжки: BOHDAN, Netman of Ukraine.

Ім'я _____

Адреса _____

Місто _____

Стр _____

ПОСТАЧАННЯ — ЦЕ В ВИСЬКУ ВАЖНА ПРОБЛЕМА. — Ця сцена відбувається в Новій Гвінеї, де американські вояки дали добре науку японським наїзникам. Та, щоб добре боротись, треба теж і — добре їсти. Отже бачимо, що американська команда добре їде і про їжу, бо разом з американськими вояками висаджено на беріг і повно провіантів.

НАТАЛКА ПОЛТАВКА І ЇІ ПРАВНУЧКА

I.

Минуло понад 100 літ від смерті І. Котляревського (1769-1838). Час не мали, але й досі твори цього великого пробудителя української літератури не втратили свого значення, як реальні образи тої далекої епохи, в якій починала назрівати українська національна і політична самосвідомість, епохи творення масовських лож, Кирило-Методіївського Товариства, організації перших українських університетів в Харкові, Києві. В творах Котляревського дуналися демократичні погляди (особливо в Енеїді), хоч одночасно проявлялася і особлива пошана до високопоставлених панів і губернаторів — характерна для епохи подвійності, створена неформальними умовами тогочасного життя України.

Але і серед цих умовин дуже приваблива стоїть перед нами постать творця Енеїди, з його широкою освітою, привітною владою і широким демократизмом. Він однією з близьких і селянських панам. Живучи на селі, він ходить на сходовині селян, запісуює їх пісні, приповідки, придивляється до тяжкого життя кріпаків. Але і в палатах панів — Кочубеїв, Репніних і ін. він своя людина. Скрізь він дорогий гість. Це людина з душею, розумна, з гострим гумором. І чутливе серце Шевченка найкраще його скаржило, як соловейка, що співає на калині і ніхто його не минає.

Серед створених Котляревським типів нас приваблює постать української дівчини, Наталки Полтавки, як виступки цілої низки дівочих образів в українській літературі XIX століття, особливо в драматичній: Катря Старичка („Не так склалося, як ждалося“), Харитина в „Наймичці“ Тобілевича, а також в оповіданнях Квітки („Маруся“), Кулішевої, Марка Вовчка. Це тип безпосередньої душевної чистоти, довіра до людей. Праця і любов складають її головний зміст.

У тій же „Наймичці“ Катря Старичка, як і Наталка Полтавка, — це жінка, яка любить агресію, агресію батьків. Любов глибока, одна доу, люди знемагалися на „Не хочу, не піду, тай кінці

палка любов на ціле життя.

Наталка співає:
Тяжко жити без милого і в своїй
стороні!
Де ти мій, чорнобривий? де ти
головишся.
Як я бідна тут горюю, приди
погляди.
Щоб побачити, як без тебе згора
гусилю.
Бідність і багатство — єсть то Божа
воля.
З милом їх ділити — щаслива доля.

Пі не приваблюють багатства Возного ані інших женихів, за яких сватає її мати, щоби хоч трохи вибитися до злиднів. Вона на все має свою готову відповідь: „Хто живе чесно і годувється трудами своїми, тому кусок черствого хліба смачніший від м'якої булди, неправдою нажитої“. Так само не захоплюють її ніякі почесті рідних женихів, що її сватають: „Нехай вони будуть і розумні, і багаті, і письменніші від нашого Возного, та коли серце моє не належить до них, вони мені о-соружки“. Особливо характерні відношення Наталки до вчених людей. „Всі (женихи) письменні — нехай, вони собі тямляться!“ Разом з тим Наталка горда, горда дівчина, не хоче нерівного одруження і на уся підслівистість Возного нагадує йому одне: „Я вам не під пару: ви пан, а я сирота, ви багатий, а я бідна, ви Возний, а я простого роду. Перестаньте жартувати над мною безпомічною сиротою!“ У неї вже склалося розуміння, для чого люди женяться: щоб завести хазяйство і семейство, жити в любові і дружбі, бути вірними собі до смерті і помагати одне одному, а пан, який жениться на простій дівці, чи буде її щирим другом до смерті? Йому в голові буде все, що він її виручив з бідності, вивів у люди і що вона йому нерівна. Буде на неї дивитися з презирством і ободитися з неповагою. І в пана така жінка буде гірше наймички... буде кріпачкою...

Страшне слово сказано. Наталка — дитина своєї епохи: обречена на агресію, агресію батьків. Любов глибока, одна доу, люди знемагалися на „Не хочу, не піду, тай кінці

тяжкий чужий роботі, коли по сідках не було ні одної гарної дівчини чи молоді, яка б не зазнала жахливих жартів панів. Сама з козачого роду, хоч живе в злиднях, та не знає неволі. В неї і вдача козацька виявляється, коли вертається Петро і вона рішуче зривається. Возного і якщо не одружать її з Петром, готова кинути в річку Ворсклу.

Цілком зрозуміле негативне відношення Наталки до вчених людей. В той час письменність в Україні була не своя, а чужа, тісно зв'язана з російською адміністрацією і „письменний“ на село з'являвся в особі представників ненависної влади і завжди приносив з собою якусь зло для населення. Наталка і сама неписьменна і не має ніякого зацікавлення до того чужого, незрозумілого знання, яке доходить до неї в перекаліченій мові пана Возного. Вона має своє духовне багатство — свою пісню і нею передає усі свої настрої, свої душевні змагання і навіть погляди, з якими звертається до Возного в своїй пісні „Видно шляхи полтавські“. Її обрій дуже обмежений: Полтава, де вона прожила своє дитинство, і сусіднє село, куди вдова Терпелиха перебралась з дочкою після смерті чоловіка.

Наталка знає один моральний закон: вірність до смерті улюбленому Петрові. Вона візнає можливість тільки одного кохання на ціле життя. Але разом з тим глибоким почуттям, що переповнює її молоде серце, в душі її живе теж расове почуття — глибокої любови до матері і розуміння свого обов'язку супроти неї. Вона не може гадати, як мати журиться за їх злиденне життя, як вона всю надію на його поліпшення покладає на одруження своєї доні. Не може бачити Наталка сліз материних. „Через мою непокійність ви біду терпите, мамо?“ — питає вона Терпелиху і після її докорів: „Ти на те ведеш, щоб через твоє упрямство не дожила я віку: бідність, сльози і твої примхи положать мене в домовину!“ Наталка, покорившись, відповідає: „Не плаче, мамо! Я поклянуся вашій волі і для вас за першого жениха, вам угодного, піду заміж. Перенесу своє горе і не буду ніколи плакати!“ Але з поворотом Петра вона одразу змінює

в воду. У мене рідна мати, не махуча, не схоже своєї дитини погубити!“

І все кінчається по-доброму, бо і сам Возний, як учень Сковороди, роздумував основно і найшов, „що великодушний поступок всякі страсти перемагає“, і він зривається Наталки.

І веселими піснями і танцями кінчається ця маленька картинка з давно минулого селянського життя на Україні. Але доводилося панувати на наших степах і лахах привабливий образ дівчини, чистої душі і безпосередньої вдачі, так майстерно змальований описом Шевченком, так яскраво виспіваний народними піснями. Цей образ Наталки Полтавки через ціле XIX ст. залишився в українській письменстві разом з біленькими хатками і вишневими садками ідилію народовецької літератури.

(Кінець буде).

Чудо Пуран-Багата

(Доповнення до сторони 2-гої)

зсунулася вниз, наче розрізана зверху до низу. І селянин один по одному поповзли лісом помолитися Багатові. Вони побачили, що олень стоїть над ним — і олень утік, коли вони наблизилися — почули, що лягари плачуть у деревах, а сона стогне на горі. Але їх Багата був мертвий і сидів підгорнувши під себе ноги, пригнітаючи спиною до дерева, спершись на костур і повернувши лице між північ і захід.

Жрець голосно промовив: „Гляньте! Диво по диві! От так як раз повинні бути поховані пустельники. Тимто ми і збудуємо храм нашому святому тут, де він тепер.“

І ще не минуло й року, як вони збудували вже храм — невеличке святилище із землі і каміння. І гору вони прозвали Багатою горою, і там вони до цього часу приносять жертви — свічки, квітки і всякі приноси. Але вони не відають, що святий, якому вони моляться, — покійний сер Пуран Дас, командор ордена Індійської Імперії, доктор зичаєвого права, доктор філософії й інше, та інше, — одеський прем'єр поступової і освіченої держави Монівіваля, почесний член і член-кореспондент більшого числа вчених і наукових товариств, ніж може кому здаватися на цій і на тій світі.

(Кінець).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

М. С., Пітсфілд, Масс. — Чи хочете, щоб те, що Ви написали, подати як допис?

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК

ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ МЕБЛІВ
"GRANT CIRCLE UPHOLSTERY CO., Inc."
2489 WEBSTER AVENUE
Near 188th St.
BRONX, N. Y.

Має на складі РІЗНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні.
Telephone: FOrdham 5-4666.

З МУЗЕІВ НА БОМБИ ДЛЯ ВОРОГІВ. — Перед собою бачимо куні металевих відпадків, а на ній двох „лицарів“. Це хлопці, що брали участь у параді, представляючи середньовічних лицарів. Лицарську зброю, що є відбиткою оригінальної зброї англійських і французьких лицарів з 13. віку, віддали вони потім до музею в Нью Йорку, а тепер музей віддає їх на потреби воєнного зброєння.

БРИТИПЦІ ПОКИДАЮТЬ ЕТЮПІЮ.

ЛОНДОН. — До Лондону прибув новий етюзський посол. Оголошуючи це урядово подано, що з Етюзії вищофано британські війська, а тільки залишено яких 50 вояків під британським офіцером для охорони британського посольства.

ЗА ЦІНУ НА МОЛОКО.

НЬЮ ЙОРК. — Ньюйорські компанії розвозу молока звернулися до Бюро Контролі Цін з проханням, щоб воно дозволило їм підняти ціну на кварті молока, бо внаслідок підвищення цін на молоко, котре продають фермери, треба підняти ціну також в місті.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

Виконує дешево в українській і англійській мовах різні друкарські роботи, як:

ЖУРНАЛИ; СТАТУТИ; ПЛАТНИЧІ КНИЖЕЧКИ; ПОЧТОВІ КАРТКИ; РОЗКІДКИ; КОВЕРТИ; СВЯТОЧНІ КОВЕРТИ ЯК НА РІЗДВО, ВЕЛИКДЕНЬ і інші; ЛИСТИ; ТИКЕТИ НА РІЗНІ ПІДПРИЄМСТВА; АПЛІКАЦІЇ ДЛЯ ТОВАРИСТВ і ОРГАНІЗАЦІЙ; ВЕСІЛЬНІ ЗАПРОШЕННЯ; БЕНКЕТОВІ ЗАПРОШЕННЯ; ДРУКИ ДЛЯ ПРИВАТНИХ ОСІБ; ДРУКИ ДЛЯ РІЗНИХ ПРОФЕСІЙ і БІЗНЕСМЕНІВ.

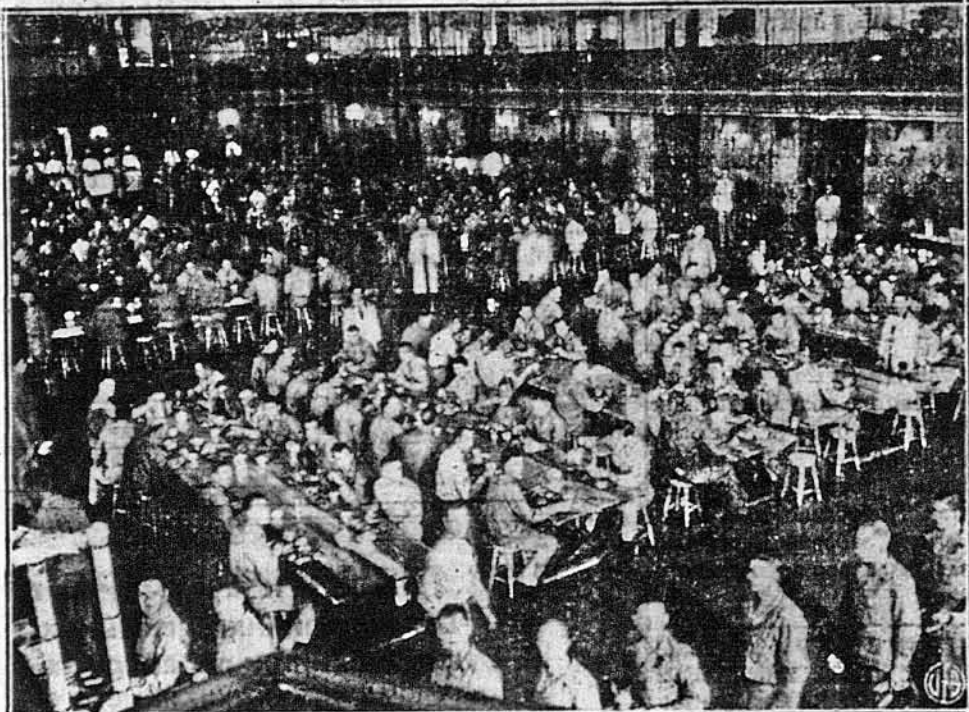
Замовлення виконуємо якнайкраще і найшвидше!

ВІДІЛИ У. Н. С. ПОВИННІ ЗАМОВЛЯТИ ПОТРЕБНІ ІМ ДРУКИ У „СВОБОДИ“

ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

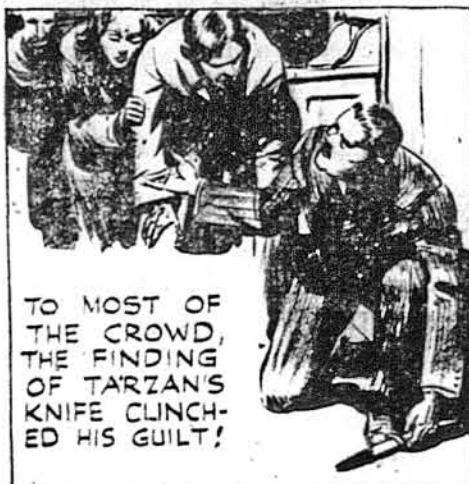
„SVOBODA“

81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДЕ БУВ ЧУДОВИЙ ГОТЕЛЬ, ТАМ, ТЕПЕР ІДАЛЬНЯ ДЛЯ ВОЯКІВ. — Ті, що колись танцювали в прекрасній бальній залі готелю Стівенса в Шікаго, не признають тепер, що це та сама, яку бачимо на образку, а яка повна вояків, що заїдають обід. Це ученики летунської технічної школи.

ТАРЗАН, ч. 627. Небажана поява.

TO MOST OF THE CROWD, THE FINDING OF TARZAN'S KNIFE CLINCHED HIS GUILT!

Товпа вже була переконана, що це Тарзан, пробував замордувати Егаліса. А переконано її це, що знайдено закривавлений ніж Тарзана.

JAGGER SMILED TO HIMSELF. HE'D BEEN CLEVER TO LEAVE THE STOLEN WEAPON HERE, AS IF TARZAN HAD DROPPED IT!

Джегер усміхнувся задоволено. Він навмисно залишив ніж Тарзана на місці злочину, щоб в той спосіб кинути підозріння на Тарзана.

BUT NOW ANGRY MURMURS AROSE. 'WHERE IS TARZAN? WE MUST CATCH HIM!'

Тепер зпосеред товпи почали роздаватися гнівні голоси: „Де Тарзан? Де він? Ми мусимо схопити його, щоб він не втік.“

AT THAT MOMENT THE APE-MAN APPEARED IN THE DOORWAY. 'TARZAN IS HERE,' HE SAID SIMPLY.

В тій саме хвилині в дверях кабіни появився Тарзан. Почувши слова товпи він запитав: „Тарзан тут, чого вам треба?“

SHOOT STRAIGHT
With Our Boys!
BUY WAR BONDS

ЦІЛІЙ ПОХОРОН — це цілий погребальний металевий труноу, двома автом. кранами, бальсмуванням, вишуканим Похоронним Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з виїмком однієї й належностей за церковну підправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

Branch Office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8586

ІВАН БУНЬКО

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

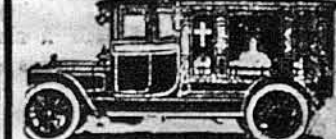
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОКХ, БРОКЛІН, НЬЮ ЙОРК І ОКОЛИЦІ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
797 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 185 St.), BROOKLYN, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-5377